

Lapsi tarvitsee **hyvän** päivähoidon

Lapsen jättäminen päivähoitoon raastaa äidin mieltä varsinkin ensimmäisellä kerralla. Tuhannet kysymykset pyörivät päivän aikana päässä. Onko lapsella ikävä? Syökö lapsi ajallaan ja tarpeeksi? Nukahtiko lapsi päiväunille turvallisesti?

TEKSTI JA KUVAT: MARJA KOIVUNEN, PROJEKTISIHTTEERI PEDAKLUSTERI-HANKE

Äiti soittelee päivähoitajalle pitkin päivää. Lopulta hän ei enää kehtaa tiedustella miten mikäkin yksityiskohta on hoitunut. Hoitajakin on alkanut jo kolmannen soiton jälkeen vaikuttaa kireältä ja kiireiseltä. Sydän sykkyrällä äiti yrittää keskittyä omaan työhönsä. Tilanne helpottaa päiväpäivältä, jos kaikki menee hyvin. Lapsi vaikuttaa tyytyväiseltä, ei itke perään. Luottamus hoitopaikkaan vahvistuu, ja äiti voi suunnata energiansa taas täysimääräisenä omien työtehtäviensä hoitamiseen.

Sirkku Saini-Sjöman on myös erityislastentarhanopettaja ja sosiaalian työnjohtaja, ja on työskennellyt tunne-elämältään häiriintyneiden lasten kanssa. Hän painottaa, että lapsen kehitystä ei voi kiirehtiä vaan sitä tulee ohjata. Hyvässä perhepäivähoitossa lapsella on aikaa tutkia, kokeilla ja oppia oppimaan itse.

Perhepäivähoitajan ammattitutkinnon suorittanut perhepäivähoitaja on jättänyt taakseen vanhat "lapsenkasvatusmetodit": kiristyksen, uhkailun, pelottelun ja lahjonnan. Jotain on tullut tilalle, mutta ei itsestään, eikä ilman kouluttautumisen vaivaa. Tutkintoon valmistava koulutus antaa hoitajalle eväät laadukkaaseen varhaiskasvatukseen ja vankan ammattitaidon.

Yksityisellä perhepäivähoitajalla on koulutukseen ja näyttöön hakeutumisessa ongelmana siihen tarvittava aika, kertoo Espoon Omnia aikuiskoulutuksen opettaja **Sirkku Saini-Sjöman**. Varahoitaja ei yksityisesti palkatulla hoitajalla ole. Espoosakin lopetti kaksi hoitajaa syksyllä valmistavan koulutuksen kesken, kun aikaa näyttöihin ei järjestynyt.

Perhepäivähoitajan työtä ei ole arvostettu, ja se näkyy koulutukseen hakeutuvissa henkilöissä, Sirkku kertoo. Näillä vuosien työkokemusta omaavilla ihmisillä on kuva itsestään "vain" hoitajana. Koulutuksen aikana opiskelijan itsetunto alkaakin kasvaa kohisten. No, ei ehkä ihan kohisten. Aikuisen ihmisen minäkuva on muotoutunut vuosien kuluessa, eikä se hetkessä muutu toiseksi.

Tietotekniikan opiskelu aloitetaan heti koulutuksen alussa. Opiskelussa käytetään Wordia ja Moodle-oppimisolustaa. Opiskelijoiden käytössä on paljon tietokoneita, joista osa sijaitsee luokkien ulkopuolella auloissa ja käytävillä. Näin kotitehtävän tekeminen onnistuu viime tingassakin. Sähköposti on oiva kommunikointiväline myös lapsen vanhempien ja hoitajan välillä. Viestejä voi lähettellä silloin, kun itselle parhaiten sopii. Ei olla aikaan ja paikkaan sidottuja.

Moni "neljävitonen" on sanonut, ettei ikinä opi käyttämään tietokonetta. Kaikki ovat taidon oppineet. Se on myös lähentänyt perheitä, kun perheen lapset ja isä ovat päässeet opettamaan äidille koneen käyttöä. Samalla perhepäivähoitajan työn sisältö on selkiytynyt läheisille: äiti onkin kodissaan töissä.

"Mua ei enää pelota se, että mun työstä voidaan puhua niin vaikeilla sanoilla, kun mä tiedän, mitä ne tarkoittaa".

Koulutuksessa pyritään siihen, että perhepäivähoitaja pystyy ammatillisesti kom-

Omnia, Espoon seudun ammattiopisto

järjestää oppisopimuskoulutusta perhepäivähoitajille Espoossa, Vantaalla, Helsingissä ja Kirkkonummella. Omnia on mukana AiHe-projektissa, joka kehittää aikuiskoulutuksen henkilökohtaistamista. Aihe-projekti on mm. kehittänyt perhepäivähoidon ammattitutkinnon suorittamiseen menetelmiä, joilla ohjausta voidaan viedä suorittajan työpaikalle eli hoitajan omaan kotiin. Näin käytäntö ja teoria kohtaavat arkityössä.

www.eskk.fi

munikoimaan ja perustelevaan omia kasvatukseen ja lapsen päivähoitoon liittyviä ratkaisujaan. Tämä ei tarkoita sitä, että ulkopuolisten tai edes vanhempien kanssa keskusteltaessa käytettäisiin ammattikieltä.

Opiskelu ei enää ole yksin puurtamista ja opitun tiedon visuaalista panttaamista. Ryhmittöitä tehdään paljon ja tieto löydetään yhdessä. Se jaetaan muiden vertaisryhmien kanssa. Samalla opitaan keskustelemaan ja jakamaan tietoa. Ammatin kannalta on tärkeää verkostoitua, ja sen avulla saada tukiryhmä vaativan työnsä taakse.

"Jos ei opi leikkimään, eikä iloitsemaan, ei opi oppimaan"

Lapsi on huomisen aikuinen, eikä ole yhdentekevää minkälaiseksi hänen lapsuutensa muodostuu. Se ei ole pelkästään lomina ja laatu-aikaa vanhempien kanssa. Lapsen päivähoitossa viettämä aika on kehittymisen ja onnellisen lapsuuden kannalta tärkeää. Hyvä hoitaja tukee lapsen terveen minäkuvan kehittymistä, ja huolehtii niin hengen kuin ruumiinkin tarpeista parhaalla mahdollisella tavalla.

Perhepäivähoidossa lapsi ei ole yksi masasta, vaan häntä kohdellaan yksilönä. Ihanteellisessa perhepäivähoidossa vuorottelevat ulkoilu, lepo, ruokailu ja muut arkipuuhat. Sen lisäksi lapsella on tilaa ja aikaa leikkiä.

Perhepäivähoitajan ammattitutkinto tuli

voimaan vuonna 2000, uudet perusteet saatiin vuoden 2006 alussa. Perhepäivähoitajan ammattitutkintoja suoritettiin 436 kpl vuonna 2004, ja ennakkotiedon mukaan 512 kpl vuonna 2005.

Lähde: Tilastokeskus

Koulutetulla hoitajalla on kantia sanoa huolestuneille vanhemmille, että sinun lapsesi voi hyvin minun hoidossani ja saa kaikki tarvitsemansa virikkeet.

Ravintolakokista perhepäivähoitajaksi

"Olin joskus omien lasten kanssa 'muskarissa', Nea oli silloin kaksi kuukautta vanha. Puistolan aluepäällikkö tuli kysymään, olisiko halukkaita äitejä perhepäivähoitajiksi. Mietin kaksi minuuttia ja päätin, että rupean". Tästä alkoi Helsingin Puistolas-
sa asuvan **Sanna Ekholmin** ura perhepäivähoitajana.

Sannan työpäivä alkaa klo 7.15, kun aamun ensimmäinen hoitolapsi, 4-vuotias Juuso saapuu hoitoon. Sitten tulee 3-vuotias Sami. Mukana pyöriivät omat lapset, 4,5-vuotias Nora ja 2,5-vuotias Nea. Ennen kahdeksaa on jo aamupala syöty. Lasten syödessä aamupalaa Sanna valmistaa päiväruoan, joka on yleensä keittoa, risottoa tai pataruokaa. Yksi lapsista on allerginen, mikä asettaa omat vaatimuksensa ruoan suhteen.

Sanna on koulutukseltaan ravintolakokki ja toimi ennen perhepäivähoitajaksi ryhtymistään Yhdysvaltain suurlähetystössä. Täältä pohjalta ruoanlaitto, kuten myös neljän viikon ruokalistan suunnittelu, sujuvat rutiinilla.

Perhepäivähoitajaa ei vakinaisteta, ellei ammattitutkintoa ole suoritettu. Niin Sannakin lähti oppisopimuksella Helsingin kaupungin järjestämään koulutukseen. Siihen

kuului työssä harjoittelun ja etäpäivien lisäksi kaksi lähipäivää kuukaudessa. Ongelmaksi oli tulla heti omien lasten hoito, jonka hinnaksi määrättiin 35 euroa/vuorokausi yhtä lasta kohden. Sinnikkään taistelun jälkeen hän sai lapsensa hoitoon varasijoituksena ilman maksua. Jos lapset olisi laitettu "konnaisena sijoituksena", hän olisi menettänyt kodinhoitotuen. "Kunnallisessa hoidossa ei saa olla päivääkään, jos saa kodinhoitotukea", kertoo Sanna.

Opiskelu oli rankkaa. Illat ja viikonloput Sanna istui tietokoneen ääressä. Lapset viettivät "laatu-aikaa" isän kanssa. Opiskelun aikana kaikki tiedot piti hankkia itse, mitään ei tullut valmiiksi kirjoitettuna. Näin opittu myös pysyy parhaiten mielessä. Opiskelu antoi lisää käytännön työkaluja arkipäivän haasteisiin. Suhtautumisessa lapsiin ja myös lasten vanhempiin tuli lisää ymmärrystä. Sanna

sanoen, ammatillinen vuorovaikutus kohentui.

Sanna viihtyy työssään lasten parissa. Tulevaisuuden haaveena on työ lastenkodissa ja sosionomin opinnot. Ravintolakokiksi hän ei enää aio palata.

Joulun välipäivinä Sanna tuurasi Sirkan päiväkodissa. Kuvassa vasemmalta Sanna, Nora ja Nea.

Virikkeitä ja piristystä opiskelusta

"Yhtään tuntia en halunnut jättää väliin", kertoo **Marja Matikainen** perhepäivähoitajan ammattitutkintoon valmistavasta koulutuksesta.

Marjan omat lapset olivat jo murrosiän kynnyksellä, kun hän aloitti uransa perhepäivähoitajana. Kanadassa vietetyt puolitoista vuotta olivat vieneet toimistotöitä tehneeltä HSO-sihteeriltä työpaikan. Ystävä pyysi kotonan olevalta Marjalta, voisiko hän tuoda lapsensa tälle hoitoon. Marja lupasi. Kului pari vuotta, ja vuonna 1995 Marja suoritti perhepäivähoitajan perustutkinnon ja siirtyi kunnalliseksi perhepäivähoitajaksi.

Kymmenen työvuoden jälkeen perhepäivähoitajan ammattitutkinnon suorittaminen tuntui hyvältä ajatukselta. Vain kulkeminen Laajalahdesta Espoon keskustassa sijaitsevaan Omniaan mietittytti. Lähipäivät olivat perjantai-iltaisin ja lauantaisin, joten matkasysteemeitä julkisilla kulkuvälineillä joutui miettimään. Pienen etsimisen jälkeen YTV:n Internet-sivuilta löytyivät toisiinsa nivoutuneet bussi – juna – bussi yhteydet.

Koulutus oli sitä, mitä Marja tuli etsimään. Se antoi työkalut ja varmuutta arjen rutiineihin ja erilaisten tilanteiden hallintaan. Harjoitukset päiväkodeissa syvensivät omaa osaamista, ja työhön tuli erilainen ote. Perhepäivähoitajan työssä ongelmatilanne saattaa tulla eteen milloin vain, ja toimintapäätös on tehtävä heti.

Todistukset koulutuksesta saatiin kakkukahvin kera 11.3.2006, tutkintotodistus tulee tutkintotoimikunnalta myöhemmin. Vertaisryhmä ja koko koulutusryhmä on päättänyt pitää yhteyttä jatkossakin. Tallinnan matka on suunnitteilla. "Meillä oli tosi vireä ja hyvähenkinen ryhmä", Marja kehaisee.

Ulkoilukin on kasvatusta

Marja liikkuu mielellään ulkona. Niinpä hän vie neljä 2–4-vuotiasta hoitolastaan päivit-

täin ulos, satoi tai paistoi. Nuorin on vau-
nuissa, ja kolme vanhempaa kävelevät kil-
tisti vauujen vieressä, kun karavaani suun-
taa kohti lähellä olevaa puistoa. Kadun yli ei
mennä ennen kuin on pysähtynyt ja varmis-
tettu, että autoja ei tule mitään suunnalta.
Hankalammassa paikassa kaikkien kolmen
lapsen on pidettävä vauuista kiinni.

Välillä otetaan eväät mukaan ja mennään
retkelle. Metsässä on määrätty paikka "Mör-
rimetsä", jossa käydään seuraamassa kuin-
ka luonto muuttuu eri vuodenaikojen mu-
kaan. Villa Elfikissä käydään katsomassa
lehmia ja lampaita. Talvella käydään myös
luistelemassa. Vain pienin lapsista on ilman
luistimia. Lapset ovat oppineet vähäisestä
iästään huolimatta pysymään luistinten pääl-
lä pystyssä ihan mallikkaasti.

Päivähoitajan työ on yhteistyötä

Kunnallisen perhepäivähoitajan ollessa lo-
malla, sairaana tai vaikkapa suorittamassa
näyttöä, lapset voi viedä päiväkotiin. Kulla-
kin lapsella on määrätty varahoitoshuone, ja
se on aina samassa vertaisryhmässä.

Päiväkodissa käydään myös jumppaa-
massa ja laulamassa. Lauluhetki oli pitkään
kerran viikossa, sitten joka toinen viikko ja
nyt se on kerran kuussa.

Yhdessä muiden perhepäivähoitajien
kanssa käydään mm. museoissa, teatteris-
sa, konserteissa ja kirkossa. On myös ke-
vätjuhlat, joulujuhlat ja
vanhempainiltoja.

Kontaktit muihin vas-
taavaa työtä tekeviin aut-
tavat perhepäivähoitajaa
jaksamaan vaativassa
työssään. "On kysymys
neljän vieraan lapsen hoi-
dosta ja vastuusta use-
ammalle perheelle", sa-
noo Marja.

Marja Matikainen
ja hoitolapset
Anniina 2 v, Niklas 3 v,
Anni 4 v ja Jimi 4 v
istuvat Laajalahden
päiväkodin juhlasalin
takan reunustalla.

Kuva: Kuva-Ahti

Perhepäivähoitaja- yhdistys ruotsin kielen tukena Rinkebyssä

"Lapset ovat kaikkialla samanlaisia. He ovat kiinnostuneita,
kun tulee vieraita. He piirtävät, maalaavat, laulavat ja leikkivät.
Ihonorivillä ja toisen taustalla ei ole väliä."

Helsingin kaupunki mahdollisti 12 oppiso-
pimusopiskelijalle ja 3 opettajalle tutustu-
mismatkan Tukholman Rinkebyn päivähoi-
toon ja monikulttuuriseen kumppanuustyö-
hön vanhempien kanssa. Päiväkotitoimin-
nassa korostuu toiminnallisuus, järjestetään
mm. illanviettoja vanhempien valmistaman
ruuan ympärillä. Lapsen aloittaessa päivä-
hoidon jompikumpi vanhemmista voi olla
tukena parin ensimmäisen viikon ajan. Hän
tutustuu päivähoidon arkeen osallistumalla
hoidossa kaikkiin päivän toimintoihin.

Tällä hetkellä Rinkebyn ruotsinkieliset pä-
iväkodit ovat kuitenkin puolityhjiä ja kunnal-
lista perhepäivähoitoa ei ole lainkaan. Eri
kansallisuudet erottautuvat toisistaan ja alu-
eella elää perheitä, jotka eivät ole keske-
nään, eivätkä ruotsalaisen valtaväestön
kanssa tekemisissä. Alueelle on perustettu
erilaisia etnisiä ja uskonnollisia päiväkotiteja

ja ala-asteita. Pienet ryhmät erottautuvat
toisistaan, ne eivät opi ruotsin kieltä, eivät-
kä osallistu ruotsalaisen yhteiskunnan toi-
mintaan. Edes ruotsinkielisiä televisio-oh-
jelmia ei katsota ja lautasantenneja näkyikin
joka puolella.

Rinkebyssä on myös toisenlaista päivä-
hoitoa. Seitsemän yksityistä perhepäivähoi-
tajaa on perustanut yhdistyksen. Tämä yh-
distys tarjoaa perhepäivähoitoa, joka profi-
loituu "hyväksi ruotsin kielen oppimisympä-
ristöksi". Nämä hoitopaikat ovat erittäin
suosittuja, eivätkä kaikki halukkaat ole mah-
tuneet mukaan.

Matka tehtiin juuri ennen syksyn Pariisin
mellakointia. Niiden myötä matka sai uuden
luonteen. Ruotsissakin saattaa olla tapah-
tumassa yhteiskunnallinen muutos, jonka
suuntaa on vaikea ennakoita.

